

2012-06-27

B E S L U T S P R O M E M O R I A

FI Dnr 12-6507

Finansinspektionen
Box 7821
SE-103 97 Stockholm
[Brunnsgatan 3]
Tel +46 8 787 80 00
Fax +46 8 24 13 35
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

Ändringar i föreskrifter om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar

Sammanfattning

Finansinspektionen inför i föreskrifterna en möjlighet för försäkringsföretag att tillfälligt använda alternativa sätt att beräkna försäkringstekniska avsättningar och att motsvarande möjlighet ges för tjänstpensionskassorna genom ett förenklat dispensförfarande. Syftet är att motverka risken för negativa effekter för försäkringstagarna och ersättningsberättigade.

Föreskrifterna innebär att Finansinspektionen ges möjlighet att besluta om alternativa sätt att beräkna försäkringstekniska avsättningar vid exceptionella omständigheter som till exempel kraftig oro på de finansiella marknaderna. Med en möjlighet till alternativ beräkning kan en mer förutsägbar skuldvärdering åstadkommas och kortsiktigt agerande av företagen som kan ge långsiktiga konsekvenser för försäkringstagarna och ersättningsberättigade kan undvikas.

Föreskrifterna kompletteras med allmänna råd om att de företag som utnyttjar möjligheten bör vara restriktiva med att dela ut vinst och göra andra värdeöverföringar till ägarna, eller andra närstående företag eller personer, under den tid den alternativa beräkningen kan tillämpas. De företag som använder alternativ beräkning ska underrätta Finansinspektionen.

Ändringarna träder i kraft den 30 juni 2012.

Innehåll

1	Utgångspunkter	3
1.1	Målet med regleringen	3
1.2	Nuvarande och kommande regelverk.....	3
1.3	Regleringsalternativ	4
1.4	Rättsliga förutsättningar	5
1.5	Ärendets beredning	6
2	Motivering och överväganden.....	7
2.1	Behov av ett alternativt beräkningsätt	7
2.2	Tillämpningsområde och definitioner	9
3	Förslagets konsekvenser.....	12
3.1	Konsekvenser för samhället och konsumenterna	12
3.2	Konsekvenser för företagen	13
3.3	Konsekvenser för FI	14

1 Utgångspunkter

1.1 Målet med regleringen

Finansinspektionen beslutar om ändringar i föreskrifter (FFFS 2011:22) om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar. Målet med de beslutade föreskrifterna är att i en exceptionell situation med kraftig oro på de finansiella marknaderna kunna undvika att företagen tvingas till kortsiktiga förändringar av aktie- och obligationsinnehav i sina tillgångsportföljer som kan skada försäkringstagarna och ersättningsberättigade.

Den beslutade regleringen avser att motverka kortsiktigt agerande och ska inte ses av företagen som en anledning till att senarelägga strukturellt nödvändiga förändringar. Finansinspektionen vill understryka att det är nödvändigt att företagen ser till att den garanterade avkastningen som utlovas försäkringstagarna och ersättningsberättigade, i nya såväl som befintliga avtal, går att uppfylla även på lång sikt.

1.2 Nuvarande och kommande regelverk

Allmänna bestämmelser för att beräkna försäkringsföretagens försäkringstekniska avsättningar finns i 5 kap. försäkringsrörelselagen (2010:2043) (FRL). I 5 kap. 1 § FRL anges bland annat att ett försäkringsföretags försäkringstekniska avsättningar ska motsvara det belopp som krävs för att företaget vid varje tidpunkt ska kunna uppfylla alla åtaganden som skäligen kan förväntas uppkomma med anledning av ingångna försäkringsavtal.

För livförsäkring anges i 5 kap. 6 § FRL att beräkningen av livförsäkringsavsättningar ska grundas på antaganden om dödlighet och andra riskmått, räntesats samt driftkostnader som var för sig är betryggande. För tjänstepensionsförsäkring ska dessa antaganden i stället göras på ett aktsamt sätt, enligt 5 kap. 7 § FRL.

Finansinspektionen har genom 5 kap. 17 § FRL och 7 kap. 2 § första stycket 11 försäkringsrörelseförordningen (2011:257) fått bemyndigande att utfärda föreskrifter om bland annat de försäkringstekniska avsättningarnas beräkning enligt 5 kap. 6 och 7 §§ FRL.

I det konsoliderade EU-direktivet om livförsäkring¹ anges två alternativa metoder för att bestämma räntesats i artikel 20(1)(B)(a)(i) och (ii). Enligt punkten (ii) i den nämnda artikeln får de behöriga tillsynsmyndigheterna i

¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (2002/83/EG) om livförsäkring (Celex 32002L0083).

medlemsstaterna fastställa en eller flera maximiräntesatser och den försiktighetsmarginal som ska tillämpas på den beräknade avkastningen på försäkringsföretagens tillgångar. I EU:s tjänstepensionsdirektiv² anges i artikel 15(4)(b) att en eller flera maximiräntesatser ska bestämmas aktsamt med beaktande av avkastningen på de motsvarande tillgångar som institutet har och med beaktande av den förväntade avkastningen på framtida investeringar (och/eller marknadsavkastningen på statsobligationer eller andra obligationer med låg kreditrisk).

Sverige har med stöd av artikel 4 i tjänstepensionsdirektivet valt att tillämpa bland annat artikel 15 på tjänstepensionsverksamhet i livförsäkringsföretag. Därmed tillämpas artikel 15 i tjänstepensionsdirektivet på tjänstepensionsverksamheten i livförsäkringsföretagen, i stället för artikel 20 i det konsoliderade livförsäkringsdirektivet.

Finansinspektionens föreskrifter om val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar innehåller bestämmelser för hur försäkringsföretag ska beräkna försäkringstekniska avsättningar. Bestämmelserna är förenliga med de beräkningsmetoder som anges i det konsoliderade livdirektivet och tjänstepensionsdirektivet som nämns ovan. Diskonteringsräntekurvan beräknas utifrån gällande marknadsräntor på statspapper, säkerställda obligationer och swapräntan. För åtaganden som sträcker sig längre än löptiderna på de tillämpliga räntekurvorna, används den slutliga räntesatsen på den längsta löptiden som en konstant räntesats därefter.

Det pågående arbetet med att genomföra Solvens 2-direktivet³ inom EU och på nationell nivå kommer enligt direktivförslaget innebära att sättet att beräkna försäkringstekniska avsättningar kommer att förändras.

Diskonteringsräntekurvan kommer att baseras på gällande swapräntor som antas konvergera mot en långsiktig makroekonomisk jämviktsränta. För de företag som omfattas av Solvens 2-regelverket kommer den metod för att beräkna försäkringstekniska avsättningar som anges i Finansinspektionens föreskrifter om val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar att upphöra när direktivet träder i kraft. Solvens 2-regelverket beräknas börja gälla den 1 januari 2014.

1.3 Regleringsalternativ

Ändringarna i föreskrifterna gör det möjligt för försäkringsföretagen och tjänstepensionskassorna att använda en alternativ beräkningsmetod för försäkringstekniska avsättningar när det råder exceptionella förhållanden på de finansiella marknaderna. Ett alternativ till att reglera en sådan möjlighet i

² Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/41/EG om verksamhet i och tillsyn över tjänstepensionsinstitut (Celex 32003L0041).

³ Europaparlamentets och rådets direktiv 2009/138/EG om upptagande och utövande av försäkrings- och återförsäkringsverksamhet (Celex 32009L0138).

föreskrifter hade varit att hantera enskilda företag som har fått problem med att följa regelverket. Fördelen med ett sådant arbetssätt är att regelverket inte behöver ändras och att Finansinspektionens åtgärder anpassas till varje enskilt fall.

Finansinspektionen anser emellertid att en begränsning till att hantera enskilda fall riskerar att leda till osäkerhet hos företagen om hur regelverket ska tillämpas. I och med att problemet är detsamma för alla försäkringsföretag, även om det drabbar ekonomiskt svaga företag hårdare, är det lämpligt att i stället reglera genom ett generellt beslut om alternativ beräkning.

Möjligheten till en alternativ beräkning hade också kunnat införas i lag. I och med att regeringen valt att ge Finansinspektionen ett brett mandat att meddela föreskrifter om diskonteringsräntan, anser Finansinspektionen att möjligheten till alternativ beräkning bör regleras genom föreskrifter.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Som anges ovan innehåller såväl EU-direktiven som försäkringsrörelselagen olika grundläggande krav på hur räntesatsen ska bestämmas för tjänstepensionsverksamhet och övrig livförsäkringsverksamhet. För tjänstepensionsverksamhet finns det ett krav på att räntesatsen ska väljas aktsamt, medan det för annan livförsäkringsverksamhet ställs krav på att den ska vara betryggande.

Den svenska regleringen för livförsäkringsverksamhet utöver tjänstepensionsverksamhet utgår från det konsoliderade livförsäkringsdirektivets alternativ ii). Detta innebär att nuvarande regler utgår från en värdering som grundas på observerade marknadsräntor. Utgångspunkten är avkastningen på de tillgångar företaget har vid tillfället, med avdrag för en försiktighetsmarginal. Vidare ska den förväntade avkastningen på framtida tillgångar beaktas. När det gäller tjänstepensionsverksamhet ska de aktsamt valda räntesatserna fastställas även med beaktande av avkastningen på motsvarande tillgångar som institutet har och med beaktande av den förväntade avkastningen på framtida investeringar och/eller marknadsavkastningen på statsobligationer eller andra obligationer med låg kreditrisk.

Finansinspektionen anser att försäkringsföretagens och tjänstepensionskassornas möjlighet att använda ett alternativt sätt att beräkna försäkringstekniska avsättningar överensstämmer med nuvarande reglering, såväl EU-rättslig som nationell, eftersom den utgår från att den alternativa beräkningen under exceptionella marknadsförhållanden bör ge en bättre bild av den framtida avkastningen på nuvarande och framtida tillgångar.

1.5 Ärendets beredning

Situationen för vissa försäkringsföretag har under en längre tid varit pressad. Under finanskrisens akuta skede hösten 2008 anpassade Finansinspektionen föreskrifterna så att företagen (tjänstepensionsverksamhet) i sin beräkning av diskonteringsräntan även kunde ta hänsyn till marknadsräntor på säkerställda obligationer.⁴ Situationen för företagen förbättrades dock därefter, innan problemen med skuldbördan för vissa europeiska länder åter ledde till oro på de finansiella marknaderna.

Finansinspektionen skickade den 27 september 2011 ett brev till livbolagen där det konstaterades att kraftiga fall skett i aktiepriser och andra tillgångar samtidigt som det rådde mycket låga räntenivåer. Finansinspektionen uttalade en oro över att försäkringsföretagens samlade ageranden i marknaden riskerade att ytterligare spåda på en pressad situation samt konstaterade att företag med problem skulle tillåtas få långa anpassningsperioder. Därefter följde en period när de finansiella marknaderna tillfälligt stabiliserades. Under maj 2012 föll marknadsräntorna återigen kraftigt till historiskt låga nivåer.

Finansinspektionen hade informerat berörda myndigheter innan ett pressmeddelande publicerades den 7 juni 2012, vilket bland annat innehöll information om att ett förslag till ändring av föreskrifterna skulle skickas på remiss den 11 juni 2012. Den 14 juni hölls ett remissmöte med drygt 20 deltagare. Av de 25 remissinstanserna valde sju att lämna skriftliga remissyttranden. Därutöver inkom yttranden från två intressenter.

⁴ FFFS 2008:23.

2 Motivering och överväganden

2.1 Behov av ett alternativt beräkningsätt

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionen bör kunna besluta att försäkringsföretag tillfälligt får använda alternativa sätt för att beräkna försäkringstekniska avsättningar, för att värna försäkringstagarnas och ersättningsberättigades intressen, vid kraftig oro på de finansiella marknaderna.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Flertalet av remissinstanserna, inklusive Svensk Försäkring och Tjänstepensionsförbundet, tillstyrker förslaget. Några remissinstanser har synpunkter på utformningen eller önskar förtydliganden, se i avsnitt 2.2.1-2.2.3 samt i bilagorna. Riksbanken framhåller vikten av finansiell stabilitet och föreslår en omformulering av föreskrifterna. Riksbanken vill också bland annat ha ett tillägg till allmänna råd av innebörden att företag som utnyttjar möjlighet till alternativ beräkning inte bör öka sin riskexponering eller öka omfattningen av sina åtaganden.

Finansinspektionens skäl: Svenska försäkringsföretag värderar sina åtaganden med marknadsräntor. Det motiverar försäkringsföretagen att hantera sin ränterisk, men kan också bidra till att förstärka svängningarna i de finansiella marknaderna i tider av finansiell oro. I det rådande marknadsläget har försäkringsföretagen incitament till att minska sin risk genom att sälja aktier och köpa räntebärande tillgångar. Eftersom företagen förvaltar tillgångar till mycket stora belopp, kan sådana omdisponeringar ytterligare driva på kursfallen på de finansiella marknaderna. Det kan innebära en nedåtgående spiral som försämrar företagets framtida förmåga att generera avkastning, vilket skadar försäkringstagarnas och ersättningsberättigades intressen på lång sikt.

2.1.1 Marknadsutvecklingen

Efter finanskrisens akuta skede 2008, då försäkringsföretagens solvens påverkades av situationen på de finansiella marknaderna, stabiliserades läget något för att sedan återigen försämrats. Utvecklingen har under de senaste två åren huvudsakligen präglats av den statsfinansiella krisen och en dämpad global ekonomisk tillväxt. Detta har lett till minskad efterfrågan på tillgångar med hög risk samtidigt som efterfrågan på tillgångar med låg risk ökat. Investerare flyttar pengar från exempelvis företagsobligationer och aktier till mer säkra placeringar som statsobligationer eller säkerställda obligationer från länder med låg risk. Detta avspeglas i stora svängningar och fallande kurser på börserna. Men det uttrycks också med fallande räntor på statsobligationer från länder som uppfattas som stabila, till exempel Tyskland och USA, men även Sverige.

Under höstens osäkerhet, då problem i ett antal europeiska länder tyngde marknaden, föll de svenska statsobligationsräntorna till rekordlåga nivåer. Därefter stabiliserades läget på de finansiella marknaderna något, mycket till följd av Europeiska centralbankens treårslån till banksystemet. Under inledningen på året steg därmed de svenska statspappersräntorna något. Förnyad och intensifierad oro, framför allt kring utvecklingen i Spanien och ett eventuellt utträde ur euron för Grekland, har medfört ytterligare press på statsobligationsräntorna för de länder som upplevs som säkra. De svenska statsobligationsräntorna har under den senaste månaden fallit ytterligare och noterar åter historiskt låga nivåer.

Utöver det faktum att statskuldkrisen tryckt ned svenska statspappersräntor är utbudet av statsobligationer också begränsat. En ökad efterfrågan i kombination med ett lågt och det senaste året minskat utbud har bidragit till att statsobligationsräntorna fallit kraftigt. Försäkringssektorn är en mycket stor aktör på den svenska marknaden och dess agerande kan påverka räntorna.

Som en konsekvens av de sjunkande marknadsräntorna och aktiepriserna har livbolagens solvens försvagats.

2.1.2 Behov av ändrade föreskrifter

Finansinspektionens reglering av försäkringsföretags val av räntesats och därmed diskonteringsräntekurva för att beräkna försäkringstekniska avsättningar grundar sig som ovan nämns på EU-direktiv och lag samt bemyndigande från riksdagen och regeringen. Regleringen finns i FFFS 2011:22 om försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar. Nuvarande föreskrifter ger endast möjlighet till undantag i enskilda fall från föreskrifterna om det finns särskilda skäl, och det regleras inte närmare när sådana särskilda skäl ska anses föreligga.

Den beslutade regleringen ger Finansinspektionen möjlighet att besluta att företagen kan använda ett alternativt sätt för att beräkna försäkringstekniska avsättningar under exceptionella omständigheter. Därmed införs en möjlighet att i en exceptionell situation med kraftig oro på de finansiella marknaderna kunna undvika att företagen tvingas till kortsiktiga förändringar av aktie- och obligationsinnehav i sina tillgångsportföljer som kan skada försäkringstagarna och ersättningsberättigade.

Detta innebär samtidigt att drivkraften för riskhantering riskerar att bli svagare för ett enskilt företag, vilket Finansinspektionen måste ta hänsyn till vid beslut om alternativ beräkning och i tillsynen. Finansinspektionen kommer att ha fortsatt fokus på att företagen ser till att den garanterade avkastningen som utlovas försäkringstagarna och ersättningsberättigade, i nya såväl som befintliga avtal, går att uppfylla även på lång sikt.

När det gäller Riksbankens förslag till omformulering av föreskrifterna kan konstateras att den beslutade regleringen är motiverad av skyddet för

försäkringstagarna och ersättningsberättigade, men bidrar också till ökad finansiell stabilitet. Formuleringarna i Finansinspektionens föreskrifter måste också vara förenliga med de underliggande bestämmelserna om diskonteringsränta i förenade livdirektivet och tjänstepensionsdirektivet. Förslaget från Riksbanken är utformat som en handlingsregel för Finansinspektionen, men myndigheten får inte utfärda handlingsregler åt sig själv i föreskriftsform. Finansinspektionens förslag är utformat som en undantagsregel som öppnar för generella dispenser utöver den individuella dispensmöjlighet som redan finns. Därför har förslaget formulerats så att FI ”kan” medan företagen ”ska” eller ”bör”. Därmed är handlingsregeln korrekt riktad till företagen.

Förslaget från Riksbanken om utökade allmänna råd för att motverka ökat risktagande från försäkringsföretagens sida torde kräva betydande precisering för att kunna tillämpas och bedöms av Finansinspektionen mer lämpligt att hantera i tillsynen. Det kan i sammanhanget tilläggas att tillämpningen av alternativa beräkning i trafikljusrapportering kommer att bli utformad för att få en korrekt mätning och hantering av ränterisk. Utformningen av alternativa räntesatser ger dessutom endast en förutsägbar skuldvärdering vid låga marknadsräntor och ger inget skydd av aktietillgångar.

2.2 Tillämpningsområde och definitioner

2.2.1 Tillämpningsområde

Finansinspektionens ställningstagande: Möjligheten till alternativ beräkning bör omfatta de försäkringsföretag som i dag tillämpar FFFS 2011:22 för beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Tjänstepensionskassor bör omfattas av ett förenklat och kostnadsfritt dispensförfarande.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Svensk försäkring och Tjänstepensionsförbundet betonar att försäkringsföretag och tjänstepensionskassor i möjligaste mån bör behandlas lika. De efterfrågar främst en förbättrad möjlighet för tjänstepensionskassorna att börja tillämpa den alternativa beräkningen utan fördröjning.

Finansinspektionens skäl: De försäkringsföretag som i dag tillämpar FFFS 2011:22 för beräkning av försäkringstekniska avsättningar är försäkringsaktiebolag, ömsesidiga försäkringsbolag och försäkringsföreningar.

När det gäller de s.k. tjänstepensionskassorna, dvs. understödsföreningar som meddelar pensionsförsäkring för anställda, omfattas de enligt övergångsbestämmelserna till försäkringsrörelselagen (2010:243) av den numera upphävda lagen (1972:262) om understödsföreningar. Enligt ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till FFFS 2011:22, punkten 2,

gäller den gamla författningen för försäkringsföretags val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar för dessa, dvs. FFFS 2008:23. Finansinspektionen bedömer att det saknas rättsliga förutsättningar, bemyndiganden, för att ändra i de gamla föreskrifterna FFFS 2008:23, eller att låta tjänstepensionskassorna omfattas av de aktuella föreskrifterna FFFS 2011:22.

För att även tjänstepensionskassorna under exceptionella förhållanden på de finansiella marknaderna ska få samma möjlighet att välja ett alternativt sätt för att beräkna försäkringstekniska avsättningar, kommer Finansinspektionen att införa ett förenklat och kostnadsfritt dispensförfarande. Finansinspektionen kommer därmed att tillämpa undantagsregeln i 3 § FFFS 2008:23 för dessa. Det speciella beslut som Finansinspektionen i dessa fall fattar om ett alternativt räknesätt under exceptionella förhållanden på de finansiella marknaderna avseende försäkringsföretagen ska då anses utgöra särskilda skäl enligt den undantagsbestämmelse i FFFS 2008:23 som anges ovan.

De företag som tillämpar Tryggandegrunder (FFFS 2007:24) omfattas inte av de aktuella föreskrifterna.

2.2.2 Exceptionella omständigheter

Finansinspektionens ställningstagande: Finansinspektionens styrelse ska besluta när det tillfälligt anses råda sådana förhållanden på de finansiella marknaderna som gör att en alternativ beräkning av försäkringstekniska avsättningar bör användas för att värna försäkringstagarnas och ersättningsberättigades intressen.

Remisspromemorian: Innehöll samma förslag.

Remissinstanserna: Riksbanken föreslår att föreskriftsändringen ska justeras så att Finansinspektionen även får besluta om alternativa beräkningssätt när det föreligger hot mot den svenska finansiella stabiliteten.

Finansinspektionens skäl: Utformningen av remissförslaget anknyter till bestämmelserna om räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar i de gällande EU-direktiven om livförsäkring och tjänstepension. Undantagsbestämmelsen är utformad för att skydda försäkringstagarna och de ersättningsberättigade vid betydande finansiell oro. Finansinspektionen bedömer att sådana åtgärder, tillsammans med de vanliga möjligheterna till tillsyn och ingripanden, även kommer att bidra till ökad finansiell stabilitet.

Riksbankens synpunkter har diskuterats under avsnitt 2.1.

2.2.3 Allmänna råd om vinstutdelning och andra värdeöverföringar

Finansinspektionens ställningstagande: Försäkringsföretag och tjänstepensionskassa som vid något tillfälle använder alternativa sätt att beräkna försäkringstekniska avsättningar, bör under hela den period som beslutet gäller vara restriktiv med att göra vinstutdelning eller värdeöverföring. Med värdeöverföring avses i detta sammanhang dock inte den allokering, fördelning eller utbetalning av återbäringskapital på försäkringar, vilket följer av försäkringens villkor och andra anknytande tekniska regler. Finansinspektionen ska underrättas innan en utdelning eller värdeöverföring sker.

Remisspromemorian: Ett försäkringsföretag som vid något tillfälle använder sådana alternativa sätt att beräkna försäkringstekniska avsättningar, bör under den tidsperiod som beslutet enligt första stycket gäller vara restriktivt ifråga om vinstutdelning och andra värdeöverföringar till närstående företag eller personer.

Remissinstanserna: Svensk Försäkring avstyrker de allmänna råden. Flertalet remissinstanser önskar förtydligande om vad som menas med värdeöverföring.

Finansinspektionens skäl: Om den alternativa beräkningen används och räntorna sjunker ytterligare kan vinster uppstå i tillgångsportföljen samtidigt som värdet av skulden inte tillåts öka. Sådana vinster anser Finansinspektionen bör behandlas med yttersta försiktighet och med försäkringstagarnas och ersättningsberättigades intresse i förgrunden. Om det visar sig att marknadsräntorna stannar på en låg nivå under en lång period, kommer företaget att behöva dessa vinster för att fullgöra sina åtaganden gentemot de försäkrade. Därför kompletteras föreskrifterna med allmänna råd om att företagen bör vara restriktiva ifråga om vinstutdelning och andra värdeöverföringar till ägarna, eller andra närstående företag eller personer, under den tid den alternativa beräkningen tillämpas.

Flertalet remissinstanser efterfrågar förtydligande angående återbärning vilket Finansinspektionen förtydligar i sitt ställningstagande. De allmänna råden och kommentarer om värdeöverföringar i beslutstexten till tjänstepensionskassorna syftar till att långsiktigt skydda försäkringstagarna och ersättningsberättigade. Det som sägs i FRL om överskottshantering gäller.

Tillämpning av alternativa sätt att beräkna försäkringstekniska avsättningar kan emellertid ge upphov till resultatförbättringar. Restriktivitet ska därför gälla för återbäringsbeslut till den del detta grundas på den del av överskottet som uppkommit som en direkt följd av en sådan resultatförbättring. Det förutsätts att bestämning av återbäringsnivå för övrigt baseras på det faktiska ekonomiska utfall som enligt företagets regler ska ligga till grund för bestämningen.

Finansinspektionen har enligt till exempel den allmänna stabilitetsprincipen i 4 kap. 1 § försäkringsrörelselagen möjlighet att ingripa mot utdelningar eller

andra värdeöverföringar som i sig är tillåtna enligt bolagsordning eller lag, men som medför en risk för att företaget inte kan fullgöra åtagandena mot försäkringstagarna och ersättningsberättigade.

3 Förslagets konsekvenser

Den beslutade regleringen bör minska risken för att försäkringsföretagen tvingas till kortsiktiga förändringar av aktie- och obligationsinnehav som kan påverka försäkringstagarna och ersättningsberättigade negativt och orsaka en negativ spiral på de finansiella marknaderna med sjunkande aktiepriser och räntor som följd. Finansinspektionen bedömer att regleringen sammantaget minskar risken för negativa konsekvenser för försäkringstagarna och ersättningsberättigade och därmed stärker konsumentskyddet. Dessutom leder regleringen till stärkt finansiell stabilitet.

3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Finansinspektionen stärker skyddet för försäkringstagarna och ersättningsberättigade och därmed konsumentskyddet. Utan en alternativ beräkning finns det risk att företagen gör kortsiktiga portföljförändringar. På lång sikt finns risken att företagets portföljförändringar ger en tillgångsportfölj med låg avkastning.

Företagens beteende utan en alternativ beräkning riskerar också att förstärka svängningarna på de finansiella marknaderna, vilket kan påverka stabiliteten negativt.

En alternativ beräkning innebär samtidigt att företagets incitament till riskhantering minskar. Om den mycket låga räntenivån blir långsiktig så har den nödvändiga anpassningen hos företagen försenats. Detta måste dock vägas mot de kostnader som kortsiktiga omfördelningar av aktie- och obligationsinnehav kan komma att medföra. Finansinspektionen bedömer att fördelarna med beslutet överväger nackdelarna.

En lättnad i regelverken kan potentiellt rubba konkurrensförutsättningarna för de reglerade företagen i förhållande till andra branscher eller försäkringsföretag i andra länder. I detta fall står klart att de flesta andra länder har regelverk som i liten utsträckning tar hänsyn till marknadsröntorna.

Det är Finansinspektionens bedömning att den beslutade regeländringen inte har några större negativa effekter på konkurrensen i marknaden.

Finansinspektionen kommer noga att följa de företag som väljer att använda andra sätt för att beräkna försäkringstekniska avsättningar enligt beslut med

stöd av de föreskrifterna. Den lättnad som föreskrifterna kan ge avser att stärka företagens förmåga att dels infria sina åtaganden mot försäkringstagarna och ersättningsberättigade, dels att på lång sikt ge god avkastning på det förvaltade kapitalet. Syftet med föreskrifterna är därmed inte att ge företagen utrymme till att skjuta upp nödvändiga strukturella förändringar, än mindre att öka möjligheterna att dela ut vinst för företag som har möjlighet till detta.

3.2 Konsekvenser för företagen

3.2.1 Berörda företag

Försäkringsföretagen påverkas direkt av den förändrade regleringen och indirekt genom prissättningen på de finansiella marknaderna. Direkt påverkas de genom att de får möjlighet att använda en alternativ beräkning av försäkringstekniska avsättningar, vilket har konsekvenser för såväl skuldtäckning som solvens. Indirekt påverkar beslutet företagens prissättning av instrument på de finansiella marknaderna. Övriga företag och institutioner som är aktörer på de finansiella marknaderna påverkas också indirekt. Det kan noteras att marknadsräntorna steg kraftigt efter att Finansinspektionen publicerade sitt pressmeddelande den 7 juni 2012.

3.2.2 Kostnader för företagen

Den beslutade regleringen ökar i sig inte kostnaderna för företagen. Kostnaderna är beroende av hur Finansinspektionen utformar en alternativ beräkning vid ett beslut.

Om en alternativ beräkning av försäkringstekniska avsättningar innebär att företagen tar fram en diskonteringsräntekurva enligt nuvarande föreskrifter, men utifrån finansiella priser vid ett tidigare datum, bedöms kostnaderna bli små. Om Finansinspektionen i stället väljer att införa en helt nytt sätt att beräkna försäkringstekniska avsättningar, uppstår större kostnader. Detta måste beaktas av Finansinspektionens styrelse vid valet av tillfällig alternativ beräkning. Kompletterande rapportering kan också innebära en ökad kostnad.

Det är dessutom frivilligt för företagen att använda en alternativ beräkning, vilket innebär att det inte är en tvingande kostnad för dem jämfört med dagens regelverk. Det beslut om alternativ beräkning som Finansinspektionen nu aviserar innebär endast en mindre ändring, bör inte innebära stora administrativa kostnader och investeringskostnader i nya system. Finansinspektionen bedömer att de materiella fördelarna för företagen är betydande, då detta berör en stor del av företagets balansräkning och får stora konsekvenser för verksamheten.

3.2.3 Konsekvenser för små företag

Den beslutade regleringen förväntas inte innebära några särskilda kostnader för små företag och kan innebära förenklingar om den alternativa beräkningen är enklare än normal beräkning. Till exempel kan en möjlighet att återanvända

diskonteringsräntekurvan vid flera rapporteringstillfällen innebära en förenkling.

3.3 Konsekvenser för FI

Eftersom beslutet kan sänka företagets incitament till att även i fortsättningen anpassa sig till nya marknadsförhållanden, kommer Finansinspektionen att behöva ägna mer tid åt att se till att företagen genomför de strukturella åtgärder som krävs på sikt. Den garanterade avkastningen som utlovas, i nya såväl som befintliga avtal, måste gå att uppfylla på lång sikt.

Allmänna råd om restriktiva utdelningar ställer krav på den löpande tillsynen av de företag som tillämpar en alternativ beräkning. Finansinspektionen behöver kontrollera om värdeöverföringar sker till närstående företag eller personer. Detta blir en utökad och prioriterad uppgift i Finansinspektionens tillsyn. Finansinspektionen har enligt 14 kap. 5 § försäkringsrörelselagen alltid rätt att begära in upplysningar från försäkringsföretagen om deras verksamhet.

Beslutet bör innebära att behovet av att hantera ett stort antal företag individuellt under kort tid kan minska.